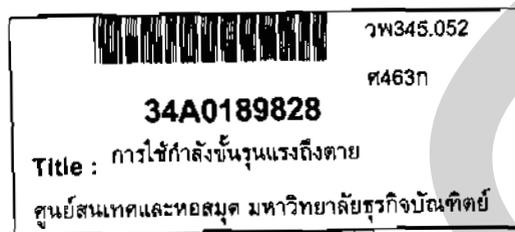

การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ :
การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย

ศิริพร ตั้งคณานุกุลชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-438-4

USED DEADLY FORCE : A STUDY OF LEGAL CONTROL

SIRIPORN TANGKANANUKULCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-671-438-4

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบรจบัณฑิตย์

ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ :
การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย

เสนอโดย นางศิริพร ดังตมานุถุชชัย

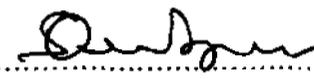
สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

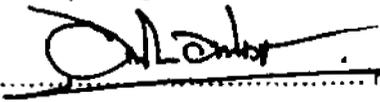
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.อุดม รัฐอมฤต

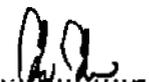
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะช

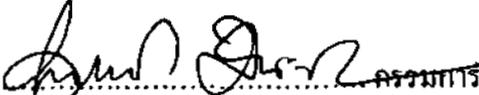
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศ.ดร.กมลิต ฉ นกร)

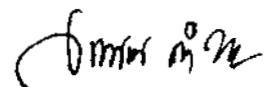

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.อุดม รัฐอมฤต)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะช)

..... กรรมการ
(ดร.กิตติพงษ์ กิตขารักษ์)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำวิชอบ)
วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อุคม รัฐอมฤต อาจารย์ที่ปรึกษา และท่านอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวาท อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและเอาใจใส่ จนทำให้ผู้เขียนสามารถเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จออกมาได้

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะและชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ท่านอาจารย์ ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ จรรย์ โฆษณานันท์ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล และท่านอาจารย์เกรียงไกร จรรย์มั่น ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านอาจารย์สุพัต บรรมจงแต่้ม ที่ได้กรุณาช่วยแนะนำการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ขอขอบคุณ คุณโอภาส เพ็งเจริญ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการค้นคว้าข้อมูลข่าว คุณพรทิพย์ บัวเล็ก คุณนันทวัน จิระณะ คุณศิวพร ศักดาศิริรัตน์ คุณวิภา สวงนทร์พิย์ คุณชลาลัย พงษ์ศิริ คุณภัทรพร สุคนธวิษ คุณเสาวณีย์ เศษน้อย รวมทั้งอีกหลาย ๆ ท่าน ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

วิทยานิพนธ์นี้ไม่อาจจะสำเร็จลงได้ หากผู้เขียนไม่ได้รับกำลังใจสนับสนุนจนเกิดความมานะพากเพียรจากบิดา-มารดา และพี่น้องทุกคนในครอบครัว “อภิวงศ์สุวรรณ” และ ครอบครัว “ตั้งคณานุกุลชัย” โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณฉัตรชัย ตั้งคณานุกุลชัย ซึ่งคอยให้กำลังใจและช่วยเหลือแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จนสำเร็จสมความมุ่งหมาย

ส่วนดีและคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมี ผู้เขียนขอขอบพระคุณแต่บุพการี ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องใด ๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

ศิริพร ตั้งคณานุกุลชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 สมมติฐานในการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	7
1.5 วิธีการศึกษา	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2. หลักการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายของเจ้าพนักงาน ในการปฏิบัติการตามหน้าที่	8
2.1 มาตรฐานสหประชาชาติที่คุ้มครองสิทธิบุคคลจากการใช้กำลังขั้นรุนแรง ถึงตายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่	9
2.1.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	9
2.1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	12
2.1.3 ประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย..	13
2.1.4 หลักการว่าด้วยการป้องกันและการสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับ การวิสามัญฆาตกรรมและการลงโทษประหารชีวิตที่ไร้เหตุผลและรวบรัด...	16
2.1.5 หลักการพื้นฐานว่าด้วยการใช้กำลังบังคับและอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย	24
2.2 หลักประกันสิทธิในชีวิตของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	27
2.2.1 การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	29
2.2.2 สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย	30
2.2.2.1 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.3 การคุ้มครองสิทธิในทางอาญาของประชาชน	32
2.2.3.1 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองในเรื่องการจับและคุมขังในคดีอาญา....	32
2.2.3.2 สิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม.....	33
2.2.3.3 สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานในคดีอาญาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์	33
3. กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายของเจ้าพนักงาน	
ในการปฏิบัติการตามหน้าที่.....	35
3.1 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่	35
3.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา	35
3.1.1.1 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อทำการจับกุมให้ลุล่วงหรือ	
เพื่อป้องกันการหลบหนี	36
3.1.1.2 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่น	37
3.1.1.3 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อป้องกันหรือเพื่อยุติ	
การก่ออาชญากรรม	39
3.1.2 ประเทศแคนาดา	41
3.1.2.1 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อทำการจับกุมให้ลุล่วงหรือ	
เพื่อป้องกันการหลบหนี	42
3.1.2.2 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่น	42
3.1.2.3 การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงตายเพื่อป้องกันหรือเพื่อยุติ	
การก่ออาชญากรรม.....	43
3.2 กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจับของไทย	44
3.2.1 หลักเกณฑ์ในเรื่องของการจับตามกฎหมายไทย	44
3.2.2 หลักเกณฑ์ในเรื่องการใช้กำลังในการจับ	51
3.2.2.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83	51
3.2.2.2 ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี	55
3.3 กรณีศึกษาในการใช้กำลังของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่	58
3.3.1 ตัวอย่างการใช้กำลังที่อยู่ในกรอบของกฎหมาย	58
3.3.2 ตัวอย่างการใช้กำลังที่เกินเลขกรอบของกฎหมาย	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	112
6.1 บทสรุป	112
6.2 ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	129
ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543..	130
ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการปฏิบัติหน้าที่	
ชั้นสูตรพลิกศพของพนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ. 2543	139
ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ พ.ศ. 2543	144
Principles on the Effective Prevention and Investigation of Extra-legal, Arbitrary and Summary Executions, 1989	150
Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement, 1990	155
จำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรมและคำสั่งอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน	161
ประวัติผู้เขียน	162